

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ira Libri Tres

De Meyer, Liévin

Antverpiae, 1694

De Ira Liber II Damna Iræ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68620)

DE IRA LIBER II

DAMNA IRÆ.

Actenus irarum stimulos, causasque canebam.
 Quos petiit portus, nostra carina tenet.
 Majus iter superest. Ventis cita carbasa nautæ
 Tollite: de Pindo fortior aura venit.
 Dum favet, & vires faciunt, nec pectore Phœbus
 Dexter abest; iræ damna dolenda canam.
 Ordior à signis. Sunt & sua signa furori;
 Nec caret indiciis ira propinqua suis.
 Titan nube latens, repetitaque litora mergis,
 Auditique procul murmura lenta maris:
 Prædicunt trepidis ventura tonitrua nautis.
 Intonat exigua, certa procella, morâ.
 Et sua tempestas animo est; rabiemque futuram
 Mutato veniens indicat ore color.
 Impatensque oculi fulgor, fronsque aspera rugis,
 Hirtaque casaries, instabilisque gradus:
 Et tremulæ cum voce genæ, jactataque latè
 Brachia, & in validos ora soluta sonos.
 Omnibus his ardens animus conatibus iram
 Nuntiat: his ducibus bella propinqua monet.
 Ipsæ etiam dant signa feræ: neque calce minaci
 Parcit arenosam lædere taurus humum.
 Annosoque furens exercet cornua trunco,
 Prælia mugitu sollicitatque truci.
 Colla paludosis inflari vidimus hydris,
 Et dare percusso sibila dira lacu.

Nec minùs antra feri terrent Hircana leones,
 Unguibus, aut fulvâ cum tumet ira jubâ.
 Ipse vides ut fulmineis aper horridus instet
 Dentibus; ut nigrâ lumina fronte roter.
 Usque adeò in faciem prodit, nescitque latere,
 Adventûsque notas dat furor ipse sui.
 Non tamen iratis facies erit omnibus una.
 Palluit hic: illi vultus, & ora rubent:
 His clamosa venit rabies: his muta, tremensque;
 Hæc vaga, & instabilis forma coloris erit.
 Non magis apparet variata coloribus iris
 Solis ab adversis cum rubet arcus equis:
 Quam variè dubiâ facies mutatur in irâ,
 Formaquæ diversas accipit una notas.
 Diffugiunt torvo Decor, & Clementia vultu.
 Fœta Meduseis anguibus ora putes.
 Quid? quod & authorem lædit, minuitque vigorem
 Corporis, & damno pascitur ira tuo?
 Quid, quod agit dubiam præceps infania mentem,
 Ipsaque lux animi, nube premente, fugit?
 Vidimus à rabie toros torpescere sensus,
 Nullus in exangui corpore motus erat.
 Vidimus & misero pectus trepidare tumultu.
 Sunt quoque, quos subito diriguisset ferunt.
 Adde quod infirmis pulmonibus ira cruorem
 Misit, & in stygiis vulnere lavit aquis.
 Lenior ut fuerit, neque peccet funere semper;
 Exemplis tamen est illa timenda tibi.
 Possè nocere sat est, felix! quicumque periclo
 Alterius, didicit possè carere suo.

Neve putes rectæ domitam rationis habenis
Possè regi : victas non dabit ira manus.
Montanas citius fræno compescere tigres,
Et poteris fœtæ ponere jura lupæ.
Aggeribus veluti ruptis it spumeus amnis
Victor , & effusas per fata volvit aquas :
Cum pecus , & prensos imis in vallibus agnos
Abripit ; & fragiles procubuere casæ :
Haud aliter frænis victrix ruit ira solutis
Omnibus , & toto volvit in orbe minas.
Non illam gemino populi sub sole jacentes,
Non vitare polis subdita regna valent.
Quà rubet Eois radiis ; quà terra diurnis
Uritur ; Hesperis quà cadit axis aquis :
Quà Boreasque , Notusque volant ; victricia signa
Figit , & à tota gente tributa petit .
Et non ulla tamen sexûs discrimina curat ,
Nec faciunt anni , tutus ut esse queas .
Non pueros , non ira senes , mediamque juventam .
Præterit : imperio cuncta potente premit .
Nec premit ex æquo . Variant effectibus iræ ,
Et minus hic ; illic plus feritatis habent .
Exoritur facilis , facilis quoque deficit idem ,
Et furor in puero nil nisi verba ciet .
Impetus in teneris non est violentior annis ;
Sic cita de paleâ flamma , brevisque venit .
Sæpè tamen lacrymæ pueris funduntur inultis ,
Et cum non possint lædere , posse volunt .
Dulcè adeò vindicta malum est : minuitque dolorem
Lædendi studium ; sumptaque poena placet .

Cur senibus furit ira minus? quia scilicet ignis,
 Et vigor, annoso stipite, rarus adest.
 Cum subit ira senes; trepidantia verba palato
 Hærent: & gestu res peragenda venit.
 Quod si forte mali feriunt, baculove minantur,
 Ultima tum vires exerit ira suas.
 Mox velut in cineres sopitus labitur ignis,
 Sic ætate furor deficiente cadit.
 Fæmina (grande malum) stimulis agitata furoris,
 Vindictæ cupidas aptat acerba manus.
 Scilicet hinc genus hoc Bacchas dixere furentes,
 Penthea quas Regem dilaniasse ferunt.
 Crede mihi, raro didicerunt parcere læsæ.
 Jure Hecubam fecit fabula prisca canem.
 More canum triviis coeunt: latrare putares:
 Totaque famineâ compita voce sonant.
 Causa levis satis est; ardent in prælia linguæ.
 Siste precor, si quis fortè viator ades.
 Ecce subit torvâ violentior illa Medusâ;
 Altera fert raptâ cominus arma colu.
 Nec mora, turbati rapiuntur fronte capilli,
 Nudaque subductâ brachia veste patent.
 Calcibus immixtis pugnatur, & unguibus uncis,
 Læsaque jactatæ dantur in ora manus.
 Et maledicta volant Ætnæis plura favillis,
 Ut motant Briareus, Enceladusque latus.
 Hoc plebs more furit. Meminit matrona decôri.
 Illa supercilio, cum subit ira, tonat.
 Fulminat illa oculis, & longa silentia servat,
 Verbaque majestas pondus habere facit.

Acior

Acrior ira viris , & ad horrida promptior arma ;
 Odit verborum prælia : rebus agit .
 Lite viri demptâ , faciunt compendia ferro ,
 Telaque pro verbis , scutaque pulsa sonant .
 Cum foret Æacidæ clypei successor habendus ,
 (De merito iudex Græcia tota fuit .)
 Dicitur his Ajax , castris cum staret Achivis ,
 Dulichium verbis increpuisse ducem .
 Si dubia est virtus ; clypeus jaciatur in hostes .
 Qui poterit ferro quærere , victor erit .
 Non Ithacus verbis mecum contendat Ulysses .
 Marte probet : cur non , quæ petit , ense refert ?
 Dixit , & aspiciens , quam texit ab Hectore , classem ,
 Torva per ideas lumina volvit aquas .
 Conticuitque ; animo vocem indignante virili .
 Magnum aliquid semper , quæ tacet ira , parat .
 At tu fallaci nimium ne fide sereno .
 Non habet eventus pax violenta bonos .
 Ille cavis vivax latitans sub nubibus ignis ,
 Quo minime credis tempore , fulmen erit .
 Bella intus cædesque sonant , occultaque venis
 Crescit , & ardores colligit ira novos .
 Ergo ubi , iudicibus Danais , postponitur Ajax ;
 Atque Ithaci clypeum lingua dilerta tulit :
 Ecce tacens , animoque tegens Telamonius iram ,
 Pectoribus ferrum , quæ patuere , premit .
 Tunc quoque jam moriens oculos contorsit in hostem ,
 Atque odium cineri iussit inesse suo .
 Tantum animo latitans valuit furor . Occidit Ajax ,
 Sigæaque cadit sanguinolentus humo .

Nec minus occultis agitatur fœmina flammis,
 Celat ubi ardores mens taciturna suos.
 Tunc caput in patrem cæsi Philomela nepotis
 Jecit, & est epulis turpiter ulta nefas:
 Cum furor inclusus; raptæque injuria linguæ
 Non habuit promptos, quos daret ore, sonos.
 Dum potuit Medea loqui, moderatius arsit.
 Sustinuit natos perdere muta suos.
 Quidquid celatur, nocuit magis: utile sæpè,
 Ædibus accensis, pandere tecta fuit.
 Flamma minùs laxata nocet: de carcere vires
 Sumit, & impositum turbine jactat onus.
 Famineâ tamen est constantior ira virorum.
 Placari longâ vix solet illa die.
 Ut citò mutatur, variisque affectibus errat:
 Fœmina; sic parvâ præterit ira morâ.
 Firmius ingenium maribus natura, feroxque,
 Propositive tenax pectus habere dedit.
 Permanet in longos furor indelebilis annos,
 Inque odium crebrò flamma virilis abit.
 Ut semel hæc animos subiit, penitusque resedit,
 Omnia contemptâ, fœdera, pace ruunt.
 Non fatis utilitas, non commoda publica mentem
 Flectere, non ratio, consiliumque valent.
 Pergama quis nescit decimum cecidisse sub annum?
 Prælia cum lustris gesta duobus erant.
 Cur malè tot messes tardi pugnavistis Achivi?
 Non venit ad fortes gloria lenta manus.
 Nam licet objecit pro caris pectora muris,
 Causa moræ Danais non tamen Hector erat.

Oderat

Oderat impatiens Agamemnona laesus Achilles,

Oderat : hinc lentè diruta Troia fuit .

Pugnabant Danaï ; citharam pulsabat , & ultrò

Vindictæ studio desidiosus erat .

Ecce petunt classem , sigæaque litora Troës ,

Dardanias ratibus subjiciuntque faces .

Hector adest , animoque ferox insultat Achivis ,

Et victor multa cæde superbus ovat .

Pelides ubi nunc ? ubi nunc vulcanius ensis ?

Olim ter stygio membraque tincta lacu ?

Puppe sedens aliquâ spectat certamina lentus .

O pudor ! ô patriæ miles acerbe tuæ !

Ergo cum toto rabies dominetur in orbe ,

Effectu variat , dissimilisque sibi est .

Igne tument graviore viri : scintilla inventam

Parva movet : medium fæmina vulnus habet .

Hæc ferit ira reos : infontibus illa minatur :

Hæc brevis est : longâ permanet illa morâ :

Illa , quod hostis abest , peregrinas fertur ad oras ,

Audax longinquo pandere vela mari .

Illa palam gladiis , & apertis dimicat armis :

Cautior insidias ista latenter agit .

Hæc , quod vindictæ non est data copia , frendet :

Ira suum diris devover illa caput .

Est quoque , quæ vestes laceret furibunda , Deosque

Non timeat vanis lædere velle minis .

Consule præteritos , Romana volumina , fastos ,

Notaque sacrilegi regna furoris erunt .

Hic , quia tempestas jactaverat æquore toto ;

Augustas scopulis impuleratque rates :

Neptunum in numero vetuit censere Deorum,
 Sceptraque cæruleo sustulit uda Deo.
 Exhibiturus erat populo spectacula Cæsar
 Ludicra, Romano conspicienda foro.
 Ordinibus geminis geminum processerat agmen,
 Promptaque erant pharetris aurea tela suis.
 Undique gens excita novos visura triumphos
 Venerat: ornatas flore tegente vias.
 Jupiter immissis dirimit spectacula nimbis;
 Festaque lux, casu, nubila rota fuit.
 Impius excussis Cæsar petit astra sagittis,
 Immeritum pharetrâ sollicitatque Jovem.
 Credibile est lapsas Regem periisse sagittas.
 Pars populi certè vulnere fronte tulit.
 Ut semel hæc animos rabies excæcat ovantes,
 Sidera vix alto tuta fuere polo.
 Relligioque fugit terras exosa nocentes;
 Et Pietas aris exulat; ore Pudor.
 Aurea majestas templorum, atque aurea signa,
 Vasaque sacrilegâ raptâ fuere manu.
 Nil adeò sanctum est, quod non violaverit ira,
 Vix licuit tuto sceptrâ tenere Jovi.
 Stulta Gigantei quis nescit prælia belli,
 Cum tumidus cælo Pelion esset iter?
 Enceladus, Briareusque, & vasto corpore Cæus
 Stabant: pro telo, pars bona montis erat.
 Centimanusque Gyges alto prædator Olympo
 Ivit, & audaci terruit astra viâ.
 Quæ fuit, ô yates, fingendi hæc monstra libido?
 Dicite, si veri fabula pondus habet.

Dicite,

Dicite, quid validis pubes Ætneâ lacertis,
 Ossaque Peliaco vertice pressa, velint:
 An, quod habent magnas furor, atque insania vires,
 Ista Gigantei corporis ossa notant?
 Anne, quod impietas comes est adjuncta furori,
 Fingitis in superos prælia gesta Deos?
 At, nili me sacrâ fallit caligine Phœbus,
 Iudicio vera est utraque causa meo.
 Parcite divinos falsi damnare Poëtas.
 Vera, sed injectâ plurima nube, canunt.
 Tartara sic Orpheus, sic Dædalus aëra rupit,
 Æquor Arionæ sic domuere lyra.
 Nec tamen antiquos latuit sapientia vates,
 Crede mihi, vulgo non penetranda canunt.
 Discite, post cælo pulsos Jovis igne Gigantes,
 Difficiles ausis turpibus esse vias.
 Discite, sacrilegæ post improba prælia turmæ,
 Opprimat auctores ut gravis ira suos.
 Ter tonuit Jovis alta domus, tria fulmina misit:
 Enceladus contra ter ferus arma tulit.
 Fulminis at quarti percussus creditur ictu
 Trinacriæ victum supposuisse latus.
 Neptunus scopulis Ægæona vinxit acutis,
 Naufraga quem vasti verberat unda maris.
 Porrectusque jacet volucres passurus edaces,
 Infernâ Tityus præda perennis aquâ.
 Talibus exemplis subjectus dicitur orbis,
 Et sua majestas tuta fuisse Jovi.
 Quid tamen ista juvant? nova nos in tela rebelles
 Surgimus, & cælo gens inimica sumus.

Arma laceffito furor infert cæcus Olympo,
 Noſtra profanatos nec timet ira Deos.
 Trita, frequenſque via eſt, teſtes aſciſcere Divos
 Criminis, & Superis perfida verba loqui.
 Sub pedibus legesque jacent, Rectumque, Piumque:
 Imperium, exactis legibus, ira tenet.
 Hæc docet, audaci perſuria dicere lingua:
 Hæc docet, aſperſas ferre cruore manus.
 Imperat illa faces alienis addere tectis,
 Raptaque nocturno præmia ferre dolo.
 Regibus hæc aconita parat, Bacchumque nocentem
 Inficit, & gemmâ mixta venena natant.
 Illa etiam natis contemnere juſſa parentum
 Suaſit, & in fratres fratribus arma dedit.
 Bella furor Thebana movet; primique parentes
 Fleverunt viduæ funera prima domûs.
 Cum fratrem antè aras maxillâ crudus agreſti
 Perculit, & vindex ivit ad aſtra cruor.
 Iſta quidem noſtri primordia peſſima mundi,
 Et nova privati bella fuere laris.
 Heu! quantum exemplum nocuit! diſcordia vires
 Sumpſit, & hæredes inficit atra ſuos.
 Lite vir & conjux, verbisque procacibus ardent,
 Inque odium pietas conjugialis abit,
 Læſus amor fractis, quarit divortia telis;
 Quam cuperet ſocii vincla ſoluta thori!
 Jurgia ſuccedunt: utinam quoque verbera ceſſent!
 Quæque vetant claude plura videre ſeræ.
 Hic quia natali fratrem præceſſerat uno,
 Arguit, & verbis imperioſus agit.

Majori parere minor negat : insonat omni
 Pugna domo , & tardè conciliatur amor .
 An similis silvis rabies reperitur in altis ?
 Suspicio ingenium mitius esse feris .
 Non furor hic catulos sub eadem rupe jacentes
 Cogit in alternas unguibus ire jubas .
 Cætera qui vastant , deprædanturque leones ,
 Mutua concordie fœdera pace colunt .
 Nos tamen , enixa est partu quos mater eodem ,
 Non pudet in proprium vertere tela genus .
 Non scelerata pudet committere prælia dextris ,
 Et consanguineis cædibus ire truces .
 At Solem puduit , dum currus vertit in ortum ,
 Noxque Thyesteas occulit alta dapes .
 Quodque nefas ausa est tectis Philomela sub altis ,
 Devovet , & serò post sua fata gemit .
 Quid privata cano ? velis majoribus ire
 Convenit : ecce parat Regius arma furor .
 Odrysius sine lege furens , sine jure Tyrannus ,
 Perfida , neglecto fœdere , bella mover .
 Jam vires Asiæ , & gaudentes sanguine Parthos ,
 Et Tanaim , & Nilum sub sua signa vocat .
 Hei mihi ! quam largo dirimetur sanguine bellum !
 Oppida quot longo Marte perusta cadent !
 Ille quidem Europam prædari barbarus omnem
 Ardet , & Austriaca tollere sceptra domo .
 Quà properant , mæstis collucent omnia flammis ,
 Arvaque , pro rastris , ungula pullat equi .
 Ense senes , puerique cadunt : captiva juvenus
 Ducitur : accipiunt barbara vincla manus .

Ira præit, comitesque Nefas, Fraudelque sequuntur,
 Sibilaque anguiferis longa dedere comis.
 Parthe quid exultas? causæ Deus ultor iniquæ
 Imminet, & lævum Mars tuus omen habet.
 Ecce laceffit justissima prælia Cæsar
 Conferet, & Superos ad pia bella trahet.
 Parcite Dii, nostrosque duces servate secundi.
 Criminibus vacuas prosit habere manus.
 Auguror: Eoræ flebunt sua funera matres.
 O quantâ furor hic clade piandus adest!
 Insonuere tubæ: concurritur. Hei mihi quantis
 Funeribus tardas continet Ister aquas!
 Sed tamen hinc aquilas video superare minaces,
 Inque Scythas belli grande reclinat onus.
 En Bavarus, Lotharusque Ducis fugientibus instant,
 Inque acies pronas hasta Latina volat.
 Gratia Diis, domuique tuæ mirissime Cæsar.
 Principe te, noster Dravus, & Ister erunt.
 Tu tibi sic similem videas adulescere prolem,
 Ut per pulchra sui facta parentis ear.
 Deque tuis cingas natorum tempora lauris.
 O! pars sit voti nulla caduca mei!
 At vos præcipites in perfida bella Tyranni,
 Nequidquam in vanas impulit ira minas.
 Tot cæsæ Mavorte acies, populataque flammis
 Arva, tot in subitos mœnia versa rogos:
 Tot desolatis squalentia rura colonis,
 Telaque, & in timidas vincula jacta manus:
 Omnia sunt culpæ, monumenta perennia vestræ.
 Tot scelerum facies ira cruenta parit.

Arque

Atque utinam Eois furor hic mansisset in oris!
 Cur tamen & nostris finibus arma sonant?
 Parcite Christiadum populi, gladiosque cruentos
 Ponite: sat nostri sanguinis ensis habet.
 Quid fraterna juvat toties in bella coire?
 Ite per Euxini litora capta maris,
 Ite per & fines Asiæ, Solymæaque regna.
 Hic pretium justî nobile martis erit.
 Palmiferum nemus, & Superis quoque cognita tempe,
 Et juga, cælestes quæ tetigere pedes.
 Et trepidus, jam nunc turbato flumine Nilus,
 Quasque Oriens vobis abstulit orbis opes.
 Vana precor. Nostro gliscit discordia mundo,
 Et furor ex omni prælia parte movet.
 Hinc tonat impulsis iratum classibus æquor;
 Puppibus illisis saxa Britanna sonant.
 Mille rates coeunt, & rostrostris rostra laceffunt,
 Decolor & fessis Nereüs errat aquis.
 Quæque olim parvis fidebat currere remis
 Gallia, jam ponto maxima vela parat.
 Parte aliâ torvi quatiuntur cornua Rheni,
 Et malè fert dominos utraque ripa novos.
 Nec Latiis Martem licuit vitare colonis,
 Iraque trans Alpes agmina celsa movet.
 Sæpè Pyrenæi rubuerunt sanguine montes;
 Nostraque vix pacem Belgica novit humus.
 Nulli tuta quies. Cruor undique, & undique cedes:
 Diminuunt vires mutua regna suas.
 Quò tamen hic belli fervor? quid quæritur armis?
 Jugera nempe soli paucula victor habet.

Hoc pretium pugnae. Valeant ensesque, tubeque:
 Pax mihi, non amplo limite, tuta placet.
 Non ego sum, quem bella juvent; me propter Ibêrus
 Prælia cum Gallo milite nulla geret.
 Dives ero, nido modo ne subducta recenti
 Ova mihi desint, micaque pura salis.
 Quemque prius duxit salientem linea piscem,
 Ille mihi prædâ divite major erit.
 Felices quibus ista licent! sed scilicet ira
 Invidet, & Belgis insidiosa manet.
 Ut redeat pax alma tamen, mæstosque revisat,
 Miles & emeritum sublevet ense latus:
 Non ideò totis fugiet regionibus ira.
 Hæc etiam mediâ prælia pace movet.
 Quid referam fractos civili turbine fasces,
 Raptaque per longas membra cruenta vias?
 Seditio ut populos in bella domestica movit?
 Hoc Thebe, hoc periit Martia Roma modo
 Cæsaris asperfit fusus capitolia sanguis
 Quis credat? Bruto vulnus ab hoste tulit.
 Tullius ille potens quondam, cervice recisâ
 Nunc jacet: hæc linguæ præmia Consul habet.
 Proh pudor! ex illis figuntur pallida rostris
 Ora, quibus trepidos juverat ante reos.
 Nec Batavis desunt exempla recentia terris,
 Tractaque perque vias funera, perque domos
 Hunc furor infixo rapuit crudeliter hamo:
 Illum saxa, citâ grandine plura, petunt.
 Scuta foro, gladiique sonant. Subit atria victrix
 Turba: per ardentem effugit ille manus.

Exoritur

Exoritur clamor facibus per inania jactis,
 Consulis & priscae diripiuntur opes,
 Et nihil intactum violenta licentia plebis
 Præterit: immensum est singula velle queri.
 Non mihi si missæ veniant Helicone puellæ,
 Pegaseæque sacro fonte bibantur aquæ:
 Totaque sic faciles subeant præcordia Musæ,
 Versibus ut cedat Græcia prisca meis:
 Damna satis cæci valeam memorare furoris,
 Materiâ vires uberiore cadent.
 Confer in Jönio nascentes equore pisces,
 Confer in Ascreis gramina nata jugis.
 Adde vagos fluctus: numero vincuntur, & iræ
 Fertior damnis noxia messis erit.
 Herculeis cecidit pestis Lernæa sagittis,
 Quamvis vulneribus cresceret illa suis.
 Hæc nova millenis cervicibus Hydra renascens
 Pullulat. Alciden da mihi, victus erit.
 Ne tamen ex omni lateat vos parte venenum,
 Indicio musæ nota fit ira meæ.
 Noscere nunc labor est; post debellabimus hostem:
 Si modo promissam Delius addat opem.
 Vos quoque, qui sevæ petitis solamina pestis,
 Ante decet tanti discere damna mali.
 Parte patent aliquâ; totis in viscera cultris
 Ibimus: huc oculos vertite quisque suos.
 Ira per obstantes properat læsura propinquos,
 Consiliumque odio vera monentis habet.
 Nec refert geminæ fuasurus fœdera parti,
 Sollicitus pacis conciliator eas.

Vidi ego pugnantes stricto concurrere ferro :
 Nullus & in populo , qui prohiberet , erat .
 Scilicet in medios qui se projecerat enses ,
 Mutua dum prohibet vulnera , læsus abit .
 Utque agitur cæco pulsâ ratione tumultu ,
 Omnibus obscuras injicit ira manus .
 Cambyfes Syriis uncas præcidere nares
 Jussèrat , atque imis tollere labra genis .
 Grande nefas ! tamen in captos ita sæviit hostes .
 Post ferus ipse suis non minor hostis erat .
 Æthiopum populi tumido parere Tyranno ,
 Jussaque longinqui ferre tributa negant .
 Hos procul à Persis Indus submoverat amnis ,
 Tutaque ab ingenio gens erat illa loci .
 Cambyfes fremit impatiens , amensque repulsâ
 Æthiopes subito perdere Marte parat .
 Jamque ingens nigros exercitus ibat ad Indos ,
 Quò tulerat vires Persia tota suas .
 Quò ruis imprudens ? regio caret illa colonis .
 Quà properas , densis montibus aret humus .
 Non Cereris , vitifve ferax ; non gramina tellus
 Ulla , nec errantes parca ministrat aquas .
 Parce sine annonâ temeraria bella movere .
 Utilior votis proxima messis erit .
 Differ opus ; mora sæpè juvat . Declivior annus
 Contrahit , autumno jam properante , dies .
 Per tamen arentes exercitus ivit arenas .
 Præbebant inopes pabula rara viæ .
 Prima fames frondes , virgultaque mollia quærit .
 Qui poterat ficum carpere , dives erat .

Carduus, urticæque graves, tribulique, rubique
 Et coria ignoto mollia facta lacu :
 Ultima, post glandes miseris alimenta fuerunt ;
 Pellebant avidam putria stagna sitim.
 Pars leto cecidere : fugæ pars terga dederunt.
 His quoque vix macies ossa perusta tegit.
 Funera movissent alios, cladesque suorum.
 Rex tamen incultis montibus urget iter.
 Sortirique ferus mandat, decimumque necari.
 Impia fatales accipit urna notas.
 Sortibus eductis, cecidit pars icæta securi :
 Vitam pars, comitum morte, superstes alit.
 Quis non has epulas voluit postponere fato ?
 Hei mihi ! quam multis vota fuere mori !
 Instat adhuc cœptis, laniatâ parte suorum,
 Dirus, inhumanis barbariorque lupis.
 Sed timuit ne forte datâ traheretur ad urnam.
 Hoc rabies uno victa timore fuit.
 At vos, quid furia valeant, hinc discere cautos
 Convenit : alterius dulce valere malo est.
 Hostibus elapsis, in proxima sævit Erinnyis.
 Sæpius à focio vulnus amicus habet.
 Scilicet ut nullo discrimine fulmina lædunt,
 Ut feriunt flammis obvia quæque suis.
 Utque trahunt magnæ nimium vicina ruinae,
 Læsaque pars damnum proximitate tulit :
 Sic procul à cæco, moneo, procul este furore.
 Quæ manet : exitium turba propinqua feret.
 Annæum juveni conjunxerat aula Neroni.
 Illius hic Princeps : ille magister erat.

Usus amicitie magnus; Senecamque docentem
 Audiit; hinc mores composuitque suos.
 Atque utinam seros probitas mansisset in annos!
 At mala principiis obstiterit ira bonis.
 Illa peregrinas Annam misit in oras.
 Hunc procul à Latio Corsica cœpit humus.
 Quid tibi nunc virtus, præceptaque mitia profunt?
 Iram quid domitam legibus esse tuis?
 Quid laudata iuvat clementia? pelleris exul.
 Officio merces redditur illa tuo.
 Sed tamen exilio gaude, neque respice Romam.
 Eheu! quam multum sanguinis illa biber.
 Proximus ut quisque est, ita Cæsaris ocyus armis
 Occidet, atque iræ victima prima cadet.
 Te quoque, si redeas, licetoris sica cruenti
 Balneaque humano plena cruore manent.
 Quin etiam, ut fama est, materna cæde Tyrannus
 Haud timuit diras commaculare manus.
 Scrutatufque uterum, spirantibus ausus in extis
 Quærere, delituit quo puer ante, locum.
 I nunc, aude aliquem meritis sperare favorem,
 Teque piis tutum moribus esse puta.
 Quid potuit nato conjunctius esse parente?
 Et tamen à nato vulnera mater habet.
 Scilicet arma magis quam foedera novit, & ira
 Ipsa patrocini jura caduca facit.
 Nomina Amicitiae, Fidei, Pietatis, Amoris,
 Barbara sunt: nec, quo se tueantur, habent.
 Creditur hoc etiam? post fata cruenta suorum,
 Ipse suum rupit barbarus ense latus.

Hoc est, quod Superi contorquent denique fulmen.

Hic Jovis, Enceladus, vindicis igne jacet.

Istos iusta petit, caelo victore, Gigantes

Pœna, nec auctores deserit ira suos.

Fulmina sunt, cæcâ pressi caligine sensus:

Fulmina sunt, furis mens agitata novis.

Fulmina sunt, ætium propria in præcordia ferrum.

Hos furor eventus sanguinolentus habet.

Vindice, crede mihi, rarò caruere furentes;

Casus & aut illis, aut Deus ultor adest.

Finge tamen nullo pœnæ terrore teneri:

Iraque securum præstet ab hoste latus.

Vindicibus careat furor, & dominetur inultus:

Te timeant cuncti: nullus ad arma vocet.

Quam tamen hoc miserum est, Pœnorum more leonum

Vivere, nec vacuas cædis habere manus?

Volvere terribiles oculos, semperque minari

Prælia: sollicitis omnibus ire trucem:

Fœdus amicitiae violare; odisse propinquos;

Mitia non aliquo tempore verba loqui?

Vindicta, exilium, cædes, tormenta, catene;

Occurrunt animo nocte, dieque tuo.

Quacumque ire paras, tacito te devovet ore,

Et fugit ut rabidi vulgus ab ore lupi.

Sive lares petis ipse tuos; timuere propinqui:

Sive forum; trepidi muta figura fori est.

Curia te refugit tumidum, sociusque senator

Festinat lateri cautus abesse tuo.

Omnibus exosus, fastiditusque recedis,

Atque hilares mortis spes facit una tuæ.

Hæc facies rerum exterior. Crudelior intus
 Hostis adest, animæ pax violata tuæ.
 Terroresque, fugæque, & somnia plena tumultu,
 Et semper pavidi, corde micante, metus.
 Sive cibos caperet siculus conviva Tyrannus;
 Horruit appositis mixta venena cibus.
 Seu peteret ludos; circum fulgentibus armis
 Stipabat timidum densa corona latus.
 Omnia pertimuit: barbam, tonsore remoto,
 Quis credat natas subsecuisse patri?
 Hæc comes it trucibus justissima poena Tyrannis,
 Ut timeant jugulo tela parata suo.
 Ipse sibi est animus tortor; sincera voluptas
 Exulat, & nusquam candida tota venit.
 Qui nocuit reliquis, qui fœdera sanguine rupit,
 Cogitur exemplis anxius esse suis.
 Cur lupo, & sævi condunt se montibus ursi,
 Audet in humanos agna venire sinus?
 Nempe quod hæc mitis: noceant mortalibus illi:
 Hæc sit pacis amans: hi fera bella gerant.
 Respice pallentem fraterna cæde Cainum,
 Ut procul à patrio cogitur ire lare!
 Quò scelerate fugis? quid devius orbe vagaris?
 Non poteris furias effugere ipse tuas.
 Te licet occulto tellus tegat ima recessu:
 Hostis, qui timidum terreat, intus erit.
 Cetera prætereo nocituri damna furoris.
 Ingenio lector concipe plura meo.
 Adjice, quæ proprio doluisti doctus ab usu.
 Quisque sibi testis candidus esse solet.
 Quò melius morbos animi perspexeris ægri,
 Fortior hęc prisca vulneris ultor eris.